

OIKEUSMINISTERIÖLLE

Asia: Lausunto sananvapauserikoksia, vainoamista ja viestintärauhan rikkomista koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Viite: OM:n lausumapyyntö

Pyydettyinä lausuntonaan Tuomariliitto esittää kunnioittavasti seuraavan:

Yleistä

Esitys sisältää ehdotuksia kolmesta teemasta: viestintärauha, sananvapauserikokset sekä vainoaminen. Tuomariliitto hyväksyy valtaosin esityksen siinä mainituilla perusteilla. Tuomariliiton näkemyksen mukaan uudet ja uudistetut säännökset täydentävät tämän hetkistä lainsäädäntöä.

Yksityiskohtaisia havaintoja

Viestintärauha

Esimerkiksi *viestintärauhan rikkomiseen* sisältyvä välineneutraalisuus todennäköisesti selkiyttää tilannetta; uudessa säännöksessä ei enää tehdä eroa matkapuhelimen ja muiden viestintävälineiden välillä toisin kuin nykyisessä rikoslain 24 luvun 1 §:n 3 kohdassa.

Sananvapauserikokset

Vankeusrangaistusmahdollisuuden poistaminen *sananvapaus- ja ilmaisurikoksista* on yhteensopiva Euroopan Ihmisoikeustuomioistuimen linjauksen kanssa; sen mukaan vankeusuhka on vain poikkeuksellisissa tilanteissa yhteensopiva Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan kanssa.

Tuomariliitto haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että joissakin tapauksissa selkeästi perättömät henkilöä tai tämän ammattitoimintaa koskevat tiedot voivat vakavasti uhata tämän mainetta tai asemaa yhteisössä. Nykyisen rikoslain kunnianloukkaussäännös ei kiinnitä riittävästi huomiota siihen, onko kysymyksessä sinänsä loukkaava ja halventava lausuma (esim. nimittely) vai sen laatuinen perätön väittäminen, jonka todenperäisyyttä kuulija ei heti kykene arvioimaan ja joka voi saattaa sen kohteena olevan henkilön ammatillisen tai muun maineen vaaraan (esim. väite virheellisestä ammatillisesta toiminnasta tai rikoksesta). Tällaisessa tilanteessa - varsinkin jos väitettä levitetään toistuvasti tai laajasti - myös vankeusrangaistusuhka voisi olla perusteltu.

Vainoaminen

Esityksen mukaan *vainoaminen* on useissa muissa Euroopan maissa - ainakin Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa, Saksassa ja Itävallassa - rangaistava teko, joten tällaisen menettelyn kriminalisoiminen myös Suomen lainsäädännössä on paikallaan. Tuomariliitto kuitenkin huomauttaa, että ehdotettua vainoamista vastaavasta menettelystä voidaan jo nykyisin määrätä lähestymiskielto, jonka rikkomisesta on määrätty rangaistus. Ehdotettuun vainoamisrikokseen saattaa liittyä erityisesti tahallisuuden osalta näyttöongelmia.

Lausunnon valmistelusta ovat vastanneet kärjätuomarit Pekka Louhelainen ja Anne Heimola. Lausunto on käsitelty Tuomariliiton hallituksessa 1.6.2012 sekä oikeuspoliittisessa valiokunnassa.